

Tisková zpráva, 4. prosince 2025

Když se smlouvy mohou měnit: dopady flexibilnějších pravidel na veřejné zakázky

Think-tank IDEA při CERGE-EI zveřejňuje novou analýzu dopadů rozvolnění pravidel pro ex-post změny uzavřených smluv k veřejným zakázkám. Studie ukazuje, že reforma z roku 2016 výrazně zvýšila počet zakázek s ex-post změnou ceny. Dlouhodobě to sice nezvýšilo průměrné výsledné ceny zakázek, nicméně došlo k navýšení nákladů veřejných rozpočtů na ně, neboť k navýšení ceny dochází nejčastěji u velkých a komplexních zakázek. Studie analyzuje téměř dvacet tisíc veřejných zakázek, jako první v České republice přináší robustní odhady dopadů této legislativní úpravy a je příkladem toho, jak by se do budoucna měly dopady regulací veřejných zakázek hodnotit.

Veřejné zakázky představují v Česku významnou část veřejných výdajů — ročně přes 1 bilion korun, tedy zhruba 14 % HDP a téměř polovinu výdajů státního rozpočtu. I malé úpravy pravidel tak mohou mít miliardové dopady na veřejné rozpočty.

Reforma z roku 2016 zásadně rozvolnila pravidla pro úpravy smluv po jejich vysoutěžení. Nově bylo možné smlouvu během realizace upravit — například rozšířit práce nebo navýšit cenu — pokud šlo stále o stejný typ zakázky a změna se vešla do zákonných finančních limitů.

Díky této větší flexibilitě se zejména ve stavebnictví prudce zvýšil počet smluv, jejichž cena byla dodatečně upravena: u zakázek vysoutěžených rok po reformě došlo ke změně ceny u více než 40 % zakázek. Přestože počet změněných smluv vzrostl, dlouhodobá průměrná výsledná cena zakázek se v důsledku reformy nezvýšila.

„Došlo k poklesu průměrné vysoutěžené ceny, protože zadavatelé začali nabízet nižší ceny a počítali s tím, že případné vícepráce mohou později řešit úpravou smlouvy. Průměrná vítězná cenová nabídka tak po reformě poklesla o přibližně 3 % předpokládané hodnoty zakázky,“ vysvětluje spoluautor studie Michal Šoltés.

Studie však zároveň ukazuje, že celkové veřejné výdaje na zakázky vzrostly. Tento nárůst způsobil malý počet nákladných a komplexních projektů s předpokládanou hodnotou nad 1 miliardu Kč, u nichž došlo ke změně smlouvy a navýšení výsledné ceny. Po zahrnutí těchto projektů vychází růst celkových nákladů na zhruba 2,5 %, bez nich je efekt reformy na celkové výdaje nulový.

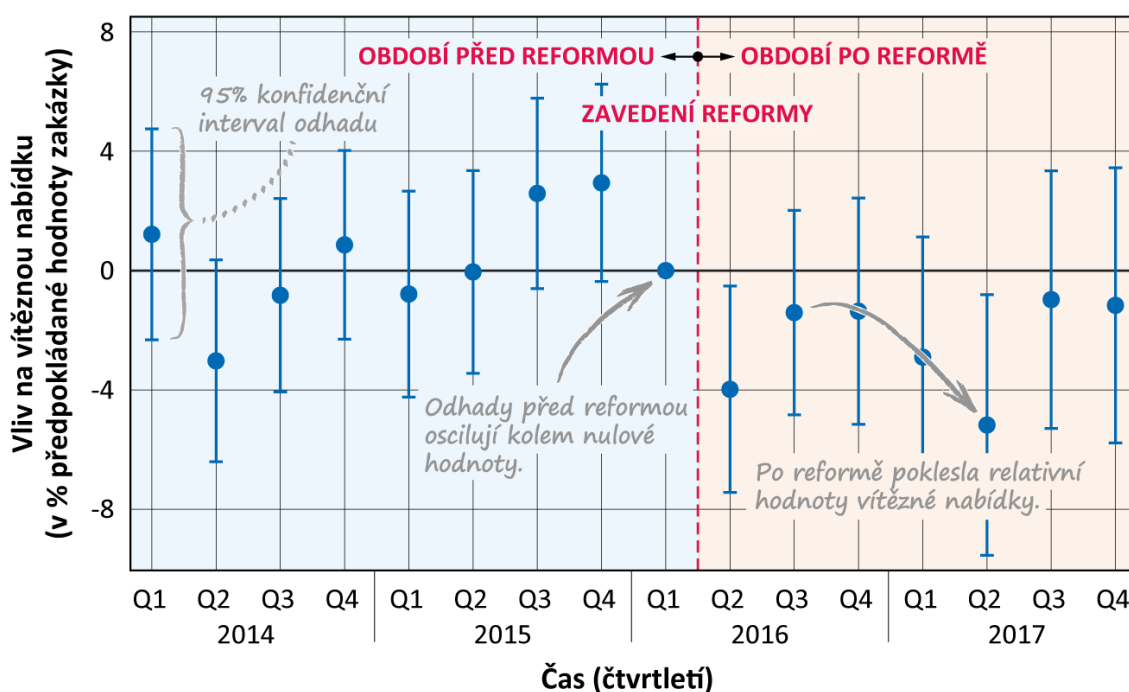
Reforma rovněž umožnila upravit smlouvy, které byly uzavřené již před touto reformou. Toto retroaktivní ustanovení vedlo ke krátkodobému navýšení průměrné výsledné ceny zakázek.

„Zpětná účinnost reformy vedla k vyšším veřejným výdajům. Veřejné zakázky uzavřené před reformou byly nově způsobilé k úpravě a navýšení ceny, ačkoliv původně s touto možností nepočítaly, a měly proto vyšší vysoutěžené ceny. Po otevření prostoru pro dodatečné změny se tyto už tak navýšené ceny zvedly ještě více, což vedlo k růstu veřejných výdajů,“ uvádí spoluautor studie Vítězslav Titl.

Studie upozorňuje, že úpravě pravidel pro zadávání veřejných zakázek, které mohou mít takto významné dopady, by mělo vždy předcházet detailní vyhodnocení účinků. K tomu je nezbytný sběr a dostupnost dat o veřejných zakázkách, které umožní provedení kvalitní a věrohodné dopadové analýzy.

Průměrná vítězná cena zakázek klesla

Možnost následné změny smlouvy snížila opatrnost dodavatelů, což vedlo k nižším nabídkovým cenám.

Více ve studii IDEA:

**Když se smlouvy mohou měnit:
dopady flexibilnějších pravidel
na veřejné zakázky**

Ke stažení na <https://idea.cerge-ei.cz/>

IDEA CERGE
EI
PROJEKT EKONOMICKÉHO ÚSTAVU AKADEMIE VĚD ČR

Celý text studie k dispozici [zde](#).

Kontakty na autory:

Michal Šoltés: michal.soltes@cerge-ei.cz, tel. +420–774 024 143

Vítězslav Titl: vitezslav.titl@kuleuven.be

Administrativní kontakt pro média:

Eva Peňázová, eva.penazova@cerge-ei.cz, +420–602 698 440

IDEA při CERGE-EI, Politických vězňů 7, Praha 1, idea@cerge-ei.cz

Institut pro demokracii a ekonomickou analýzu (IDEA) při Ekonomickém ústavu AV ČR, v. v. i. je nezávislý akademický think-tank zaměřující se na analýzy, vyhodnocování a vlastní návrhy veřejných politik. Doporučení IDEA vychází z analýz založených na faktech, datech, jejich nestranné interpretaci a moderní ekonomické teorii. IDEA je projektem Ekonomického ústavu Akademie věd České republiky, který spolu s Centrem pro ekonomický výzkum a doktorské studium Univerzity Karlovy (CERGE) tvoří společné akademické pracoviště CERGE-EI.

**Akademie věd
České republiky**